

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ

ДСА України

вул. Липська, 18/5, м. Київ, 01601, тел. (044) 277-76-86, факс (044) 277-76-11
E-mail: inbox@court.gov.ua, Web: <http://www.dsa.court.gov.ua>, Код ЄДРПОУ 26255795

25. 09. 2020 № 10-14759/20

на № _____ від _____

Прем'єр-міністрові України

Шмигалю Д. А.

*Про виконання рішення
Конституційного Суду України*

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Рішенням Конституційного Суду України від 28.08.2020 № 10-р/2020 у справі № 1-14/20250(230/20), далі – Рішення, визнано таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), положення частин першої і третьої статті 29 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" (у редакції Закону України від 13.04.2020 № 553-ІХ "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" (далі – Закон від 13.04.2020 № 553-ІХ), якими запроваджені обмеження під час нарахування заробітної плати, суддівської винагороди, грошового забезпечення відповідно народним депутатам України, суддям, суддям Конституційного Суду України, членам Вищої ради правосуддя, членам Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, прокурорам, працівникам, службовим і посадовим особам Національного банку України, а також іншим службовим і посадовим особам, працівникам, оплата праці яких регулюється спеціальними законами (крім осіб, встановлених у переліку, затвердженому Кабінетом Міністрів України відповідно до частини другої цієї статті).

Положення частин першої і третьої статті 29 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" визнані неконституційними і втратили чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України Рішення.

У пункті 4.3 Рішення зазначено, що Конституційний Суд України вважає, що обмеження відповідних виплат є допустимим за умов воєнного або надзвичайного стану. Однак такого роду обмеження має запроваджуватися пропорційно, із встановленням чітких часових строків та в жорсткій відповідності до Конституції та законів України.

Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, таке обмеження також може застосовуватися й до суддів, однак після закінчення терміну його дії втрачені у зв'язку з цим обмеженням кошти необхідно

компенсувати суддям відповідними виплатами, оскільки суддівська винагорода є складовим елементом статусу судді, визначеного Конституцією України.

Змушені інформувати, що Рішення Конституційного Суду України стало підставою для численних звернень суддів, голів судів до ДСА України, її територіальних управлінь і відповідних судів з вимогою про здійснення компенсації недоотриманої суддівської винагороди за період роботи з 18.04.2020 по 28.08.2020. Такі вимоги надійшли не тільки від діючих суддів, але і суддів, що вийшли у відставку, звільнились з посади у цей період часу, і мають право на таку компенсацію відповідно до Рішення.

Станом на 23.09.2020 у провадженні адміністративних судів перебуває понад 210 позовів суддів до територіальних управлінь ДСА України та судів про визнання протиправними дій щодо нарахування та виплати суддівської винагороди із застосуванням щомісячного обмеження її нарахування сумою 47 320 гривень згідно з частиною третьою статті 29 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" (із змінами, внесеними Законом від 13.04.2020 № 553-IX) та зобов'язання нарахувати й виплатити недоотриману суддівську винагороду відповідно до статті 135 Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Із них станом на сьогодні задоволено 25 позовів.

З кожним днем кількість позовів з порушеного питання невпинно зростає, а, отже, ймовірно зростатиме й кількість задоволених позовів.

За орієнтовними підрахунками в разі звернення всіх суддів місцевих та апеляційних судів (фактична чисельність – 5193 судді) з відповідними позовами та задоволення таких позовів, сума виплати суддівської винагороди, без врахування судових витрат та відшкодування моральної шкоди, складе понад 1 млрд 126 млн гривень.

Зазначені обставини викликають серйозну тривогу і занепокоєння і спонукають до необхідності вжиття відповідних заходів та прийняття належних рішень з тим, щоб запобігти колапсу в діяльності органів судової влади.

Слід зазначити, що відповідно до частин першої та другої статті 152 Конституції України закони та інші акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності. Закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення. Аналогічна норма міститься також у статті 91 Закону України "Про Конституційний Суд України".

Статтею 98 Закону України "Про Конституційний Суд України" встановлено, що за невиконання рішень та недодержання висновків Суду настає відповідальність згідно із законом.

У рішенні Конституційного Суду України від 14.12.2000 № 15-рп/2000 зазначено, що під виконанням рішень Конституційного Суду України слід розуміти, що закони, інші правові акти або їх окремі положення, визнані за цими рішеннями неконституційними, не підлягають застосуванню як такі, що

відповідно до частини другої статті 152 Конституції України втратили чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність. При цьому порядок виконання рішень, висновків Конституційного Суду України треба розуміти як право Конституційного Суду України у разі необхідності визначити у своєму рішенні, висновку порядок і строки його виконання та покласти обов'язок на відповідні державні органи забезпечити це виконання. При цьому незалежно від того, чи визначено в рішенні, висновку Конституційного Суду України порядок його виконання, відповідні державні органи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 8 Конституції України норми Конституції України є нормами прямої дії.

Згідно із статтею 151² Конституції України рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені.

Однак на законодавчому рівні не визначено механізму компенсації недоотриманих суддями сум суддівської винагороди за час дії частин першої та третьої статті 29 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік".

Слід зауважити, що відсутність такого законодавчого акта не є перешкодою для судів для постановлення відповідних рішень про донарахування та виплату недоотриманої суддівської винагороди на користь суддів – позивачів у відповідних справах.

За таких умов нагально необхідним є законодавче врегулювання процедури виконання рішення Конституційного Суду України і сприяння позасудовому вирішенню спорів стосовно компенсації недоотриманих суддями сум суддівської винагороди за час дії частин першої та третьої статті 29 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік".

З огляду на викладене просимо Вас, шановний Денисе Анатолійовичу, доручити міністерствам, відповідальним за реалізацію державної політики в цій сфері, за участю ДСА України невідкладно опрацювати порушене питання та за результатами такого опрацювання розробити і подати на розгляд Кабінету Міністрів України проект законодавчого акта, спрямованого на врегулювання порушеного питання.

З повагою

Голова
Державної судової
адміністрації України

З. Холоднюк